

Kersenpit

John Berger wordt vaak gezien als de croniqueur van het verdwijnende boerenleven, en daar heeft hij ook prachtig over geschreven. Maar die typering beperkt hem ook, want hij schrijft net zo goed over kunst of de stad. In zijn (onvertaalde) *Here is where we meet* bijvoorbeeld dragen vrijwel alle hoofdstuktitels de namen van steden. Eén kort hoofdstuk gaat over fruit. 'Enkele vruchten zoals de doden die zich herinneren', heet dat hoofdstuk. Waarna lofliederen volgen op de perzik, de reine claudes, de kwets, de meloen.

De ontheemde doden uit de titel herinneren zich allerlei zintuigelijke details met een scherpheid waar wij levenden niet aan kunnen tippen (behalve Berger zelf dan). Neem bijvoorbeeld de kers: "Het eten van kersen bereidde je nooit echt voor op de pit. Wanneer je haar uitspuwde, leek zij weinig verwantschap te hebben met het vlees dat haar omhulde. Zij voelde meer als een bezinksel van je eigen lichaam, een bezinksel dat op mysterieuze wijze was ontstaan door de daad van het kerseneten. Na elke kers spoog je een kersentand uit."

Als ik dit lees, denk ik: 'Berger is niet zozeer een landschapsschrijver, maar eerst en vooral een sensueel observator.' Wel logisch dat zo iemand veel schrijft over het landschap. Buiten, in een omgeving die we niet zelf bewust ontworpen hebben, doen wij immers het gros van onze meest indrukwekkende sensaties op. Daar liggen de vreemdste verrassingen op de loer.

Ik denk ook: 'Zoiets kan alleen een ouder iemand schrijven.'

Berger bezingt de wonderlijke materialiteit van de wereld. Wij hebben daar allemaal wel wat van gezien en gemerkt - heus wel, anders zouden we niet eens herkennen wat Berger beschrijft. Maar bij ons waren die sensaties snel en vluchtig. Wij waren met onze kop bij anderen dingen. Pas als het bijna te laat is, - als we zelf stervende zijn, of als een geliefd landschap op het punt van verdwijnen staat - ja, dan beseffen we de enormiteit van simpel fysiek contact met dat Andere.

In onze samenleving belichamen natuurliefhebbers het belang van aandacht voor wat je omringt. Vandaar misschien die weemoed die rond hen hangt. Dat enigszins ouwelijke.

Marjan Slob